

Articles d'animació lectora

03. *La poesia: del plaer de la lectura al joc de l'escriptura.* J.A. Fluixà

ARTICLE PUBLICAT A L'ILLA NÚM. 27

AMB TOTA SEGURETAT, LA PRODUCCIÓ LITERÀRIA DE POESIA PER A NENS I JOVES EN LA NOSTRA LLENGUA AUGMENTARIA SIGNIFICATIVAMENT SI L'ATENCIÓ TRADICIONAL DE QUÈ HA ESTAT OBJECTE COM A EINA GENERADORA D'EXPERIÈNCIES ESCOLARS INNOVADORES S'INTRODUÏRA DE MANERA GENERALITZADA EN LA PRÀCTICA DOCENT DE LES NOSTRES AULES. SOBRETOT, SI MÉS ENLLÀ D'UN TRACTAMENT ESPORÀDIC — ASSOCIAT SEMPRE A LA PRESENCIA DEL GÈNERE O D'ALGUN POEMA EN ELS LLIBRES DE TEXT UTILITZATS—, ES FERA HABITUAL LA LECTURA DE TEXTOS I DE LLIBRES POÈTICS: UNA PRÀCTICA, SENS DUBTE, PLAENT I ENRIQUIDORA, D'UNA GRAN POTENCIALITAT EDUCATIVA.

Però, malgrat les nombroses i valuoses experiències didàctiques existents relacionades amb el foment de l'expressió poètica dels alumnes —com es reflecteix en la freqüència amb què es publiquen llibres i articles sobre el tema a les diverses editorials i revistes especialitzades en temes educatius o en literatura infantil i juvenil—, no sembla que el professorat, en general, estiga predisposat a dur-les endavant. Probablement, per desconeixença, i per la imatge minoritària que la poesia té en la societat actual.

No obstant això, la poesia és, molt sovint, un dels primers jocs verbals amb què l'infant aprén i es relaciona sentimentalment amb els adults, i ha estat també, sens dubte, una de les primeres i de les més grans manifestacions de la transmissió oral de la cultura popular. Per tant, és erroni desentendre's d'un recurs pedagògic tan aprofitable i beneficiós per a l'educació integral de les persones. La qüestió, però, és com abordar l'estímul i el treball poètic a l'aula? Com ensenyar poesia o, millor dit, què fer amb la poesia a l'escola? Com llegir un poema? Com gaudir amb la lectura d'un llibre de poemes? La resposta a tots aquests dubtes i a totes aquestes interrogacions és, alhora, senzilla i complexa. Senzilla perquè només cal l'esforç de posar-se il·lusionadament en la tasca, i complexa perquè el millor camí és el de l'experimentació contínua, amb el descobriment successiu de les errades i dels encerts que això comporta.

Una proposta, en certa manera lògica —encara que no l'única—, consistiria a seqüenciar alternativament el treball poètic a l'aula partint de l'estímul per tal d'aconseguir el plaer de la lectura i derivar-lo, a poc a poc, envers el joc de l'escriptura. En conseqüència, s'hauria d'iniciar l'alumnat en la lectura de textos poètics adequats a l'edat, independentment de la seua tipologia —poemes, endevinalles, cançons, embarbussaments, etc. Naturalment, el professorat haurà de programar totes aquestes lectures en diverses sessions de treball per desenvolupar les estratègies necessàries que aconseguisquen que l'alumnat ho passe bé amb la lectura dels textos poètics. En aquest sentit, per exemple, és convenient no llegir en una sola sessió un poema darrere d'un altre, sense cap pausa. És recomanable també seguir uns passos determinats en cada sessió de lectura, com ara: lectura en veu alta per part del mestre, explicació d'aquelles paraules o expressions que poden representar dificultat a l'hora de la comprensió, lectura silenciosa i individual dels poemes per part dels alumnes, recitació col·lectiva o individual del poema treballat i memorització del text si

cal...

A més, és oportú crear a la classe un clima favorable al treball poètic amb activitats complementàries: audició de música relaxant i suggeridora mentre es llig, projecció de diapositives o de transparències, decoració adequada de l'aula, etc. La lectura de textos poètics pot esdevenir un plaer col·lectiu i una activitat lúdica si es transforma també en dramatització: recitació de poemes amb veus i gestos de personatges diversos —un príncep, un vagabund, un llaurador, un home amb accent estranger, etc.— i organització de recitals públics amb muntatges escènics, entre altres activitats possibles. No hauríem d'oblidar tampoc l'estudi dels recursos poètics i la reflexió sobre la interpretació i la comprensió dels poemes. És a dir, les activitats explicatives senzilles sobre què és la rima, els tipus de rima que hi ha, els versos i les estrofes, la metàfora, la personificació, la comparació, etc.

Tot això, naturalment, ens hauria de servir també per a motivar l'alumnat a la imaginació i a l'exercici de l'escriptura: confeccionar llistes de paraules que rimen, inventar-se metàfores, completar paraules i versos d'un poema incomplet, escriure poemes nous a partir de versos d'altres poemes llegits, o a partir del títol d'un altre poema, etc. Tota aquesta producció escrita, com és natural, pot tenir una finalitat determinada: creació poètica de textos per a la revista escolar, confecció de llibres poètics per part de l'alumnat, etc. Es completarà, d'aquesta manera, el cicle de la proposta i, a més, es tindrà en compte el principi pel qual el plaer de la lectura es relaciona molt directament amb el plaer de l'escriptura. Per això, qualsevol treball en un sentit o en l'altre, potencia, alhora, els dos.

